

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΥΠΑΤΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΚΟΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βρυξέλλες, 14.6.2019
JOIN(2019) 12 final

**ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του σχεδίου δράσης κατά της παραπληροφόρησης

A. Εισαγωγή

Η προστασία των δημοκρατικών διαδικασιών και των θεσμών μας από την παραπληροφόρηση¹ συνιστά μείζονα πρόκληση για τις κοινωνίες μας. Προκειμένου να αντιμετωπίσει αυτή την πρόκληση, η ΕΕ έχει δημιουργήσει ένα άρτιο πλαίσιο συντονισμένης δράσης, το οποίο συνάδει πλήρως με τις ευρωπαϊκές αξίες και τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Η δύναμη της δημοκρατίας στην Ευρώπη εξαρτάται από την ενεργό συμμετοχή των πολιτών της. Το πρωτοφανές υψηλό ποσοστό συμμετοχής στις πρόσφατες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δείχνει πόσο επιθυμούν οι Ευρωπαίοι πολίτες να συμμετέχουν στη διαμόρφωση του μέλλοντος της Ένωσης.

Μολονότι είναι πολύ νωρίς για να εξαχθούν τελικά συμπεράσματα σχετικά με το επίπεδο και τον αντίκτυπο της παραπληροφόρησης σ' αυτές τις εκλογές, είναι σαφές ότι τα μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο του κοινού σχεδίου δράσης κατά της παραπληροφόρησης² και της ειδικής δέσμης μέτρων για τις εκλογές³ συνέβαλαν στην αποτροπή των επιθέσεων και στην αποκάλυψη του υλικού παραπληροφόρησης. Εμπνεόμενοι από αυτές τις ενέργειες, πολυάριθμοι δημοσιογράφοι, ελεγκτές γεγονότων, πλατφόρμες, εθνικές αρχές, ερευνητές, καθώς και η κοινωνία των πολιτών, συνέβαλαν στην ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης αυτής της απειλής. Η αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού δυσχέρανε τις προσπάθειες κακόβουλων παραγόντων να χειραγωγήσουν τη δημόσια συζήτηση.

Εντούτοις, δεν πρέπει να επαναπαυόμαστε· οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης πρέπει να συνεχιστούν. Πρόκειται για μια μακροχρόνια πρόκληση που αφορά τις κοινωνίες μας στο σύνολό τους και απαιτεί συνεχή δέσμευση και άοκνες προσπάθειες. Πρέπει να ληφθούν κι άλλα μέτρα για την προστασία των δημοκρατικών διαδικασιών και θεσμών της Ένωσης από τη χειραγωγή και την παραπληροφόρηση.

Στη σημερινή έκθεση της Επιτροπής και της ύπατης εκπροσώπου παρέχεται μια πρώτη αξιολόγηση της προόδου που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα και προσδιορίζονται τα κύρια διδάγματα για το μέλλον. Εξηγείται με περισσότερες λεπτομέρειες η συμβολή του σχεδίου δράσης και της δέσμης για τις εκλογές στην καταπολέμηση της παραπληροφόρησης στο πλαίσιο των ευρωεκλογών. Η έκθεση αυτή είναι επίσης η συνεισφορά της Επιτροπής και της ύπατης εκπροσώπου στη σύνοδο του

¹ Σύμφωνα με την Επιτροπή, ως παραπληροφόρηση νοείται η «επαληθεύσιμα ψευδής ή παραπλανητική πληροφορία που δημιουργείται, παρουσιάζεται και διαδίδεται για οικονομικό όφελος ή για την εσκεμμένη εξαπάτηση του κοινού και μπορεί να προκαλέσει δημόσια ζημία. Η παραπληροφόρηση δεν περιλαμβάνει την αναφορά λαθών, τη σάτιρα και την παρωδία ή τις σαφώς προσδιορισμένες κομματικές απόψεις και τον σχολιασμό» (COM(2018) 236). Σκοπός της παραπληροφόρησης είναι να αποσπάσει την προσοχή και να διχάσει, να προκαλέσει αμφιβολίες διαστρεβλώνοντας και παραποιώντας τα γεγονότα, προκαλώντας σύγχυση στους ανθρώπους και αποδυναμώνοντας την πίστη τους στους θεσμούς και στις καθιερωμένες πολιτικές διαδικασίες.

² JOIN(2018) 36.

³ Η δέσμη μέτρων για τις εκλογές περιλαμβάνει: την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη διασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων ευρωπαϊκών εκλογών, COM(2018) 637· τη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τα εκλογικά δίκτυα συνεργασίας, τη διαδικτυακή διαφάνεια, την προστασία από περιστατικά κυβερνοασφάλειας και την καταπολέμηση των εκστρατειών παραπληροφόρησης στο πλαίσιο των εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, C(2018) 5949· τις κατευθύνσεις της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο εκλογών, COM(2018) 638· τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2019/493 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαρτίου 2019, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 1141/2014 όσον αφορά τη διαδικασία ελέγχου σχετικά με παραβάσεις των κανόνων προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ΕΕ L 85I της 27.3.2019, σ. 7–10.

Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 20ης-21ης Ιουνίου 2019.

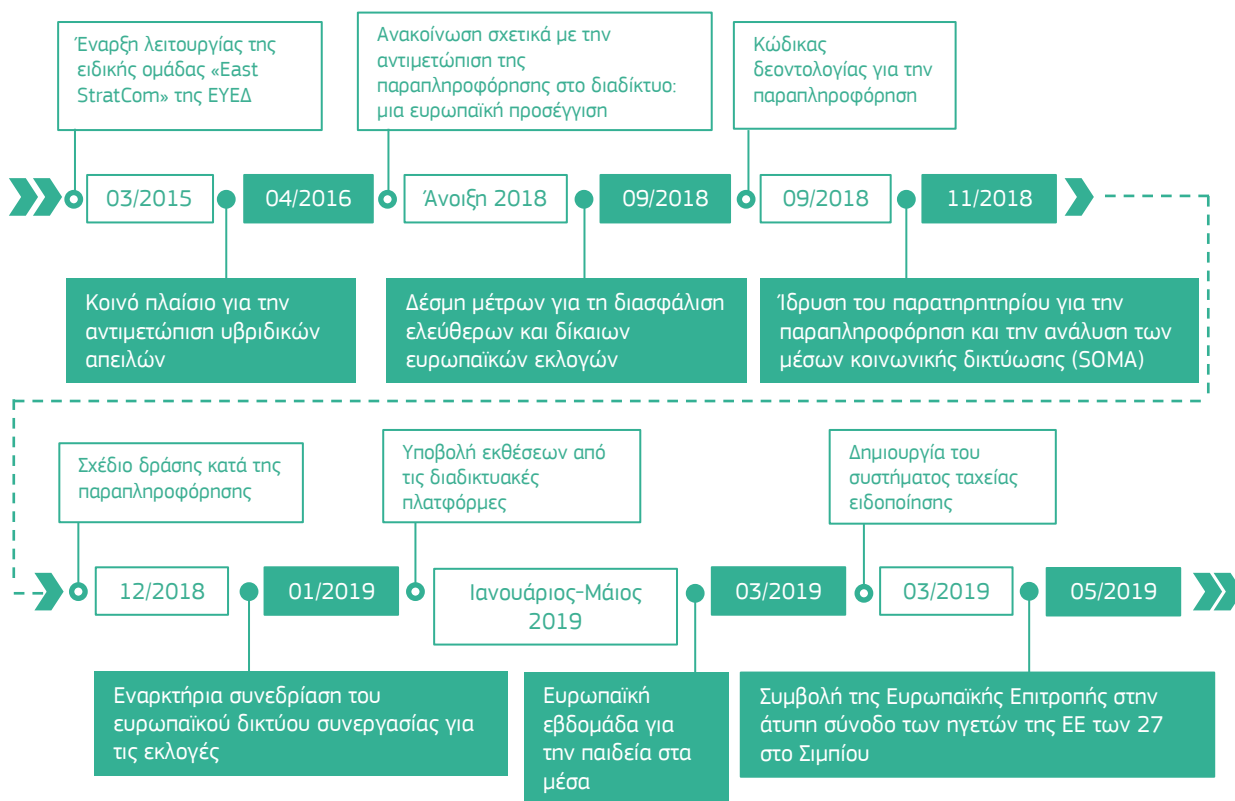
B. Οδεύοντας προς μια συντονισμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης

Με την έγκριση του σχεδίου δράσης κατά της παραπληροφόρησης, η Επιτροπή και η ύπατη εκπρόσωπος δημιούργησαν ένα ισχυρό πλαίσιο για την αντιμετώπιση απειλών εντός και εκτός της ΕΕ. Όλοι οι αρμόδιοι φορείς, συμπεριλαμβανομένων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών, του βιομηχανικού κλάδου και της κοινωνίας των πολιτών, διαδραμάτισαν τον δικό τους ρόλο γύρω από τέσσερις άξονες δράσης:

1. Η ΕΕ ενίσχυσε τις ικανότητές της να εντοπίζει και να καταπολεμά την παραπληροφόρηση μέσω των ειδικών ομάδων στρατηγικής επικοινωνίας και της Μονάδας Ανάλυσης Υβριδικών Απειλών της ΕΕ στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης. Επίσης, βελτίωσε τον συντονισμό των αντιδράσεων με τη δημιουργία συστήματος ταχείας ειδοποίησης που διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ.
2. Η ΕΕ συνεργάστηκε με τις διαδικτυακές πλατφόρμες και τον κλάδο του διαδικτύου με την κατάρτιση εθελοντικού κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας των πολιτικών μηνυμάτων και την αποτροπή της χειριστικής χρήσης των υπηρεσιών τους. Έτσι, οι χρήστες γνωρίζουν γιατί βλέπουν συγκεκριμένο πολιτικό περιεχόμενο και πολιτικές διαφημίσεις και μπορούν να δουν από πού προέρχονται και ποιος τις δημοσιεύει.
3. Η Επιτροπή και η ύπατη εκπρόσωπος, σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, συνέβαλαν στην αύξηση της ευαισθητοποίησης και της ανθεκτικότητας της κοινωνίας έναντι της παραπληροφόρησης, ιδίως μέσω της αύξησης των μηνυμάτων που βασίζονται σε πραγματικά δεδομένα και νέων προσπαθειών για την προώθηση της παιδείας στα μέσα.
4. Η Επιτροπή υποστήριξε τις προσπάθειες των κρατών μελών να διασφαλίσουν την ακεραιότητα των εκλογών και να ενισχύσουν την ανθεκτικότητα των δημοκρατικών συστημάτων της Ένωσης, διευκολύνοντας τη συνεργασία, παρέχοντας καθοδήγηση και υποστήριξη, καθώς και μέσω νομοθετικών μέτρων.

Επισκόπηση των κοινών και συντονισμένων δράσεων της ΕΕ κατά της παραπληροφόρησης

1. Βελτίωση των ικανοτήτων και ενίσχυση του συντονισμού των αντιδράσεων

Η Επιτροπή και η ύπατη εκπρόσωπος ενίσχυσαν τις ικανότητες της Ένωσης να εντοπίζει, να αναλύει και να αποκαλύπτει το υλικό παραπληροφόρησης, καθώς και να διασφαλίζει συντονισμένη αντίδραση σε αυτό, ιδίως μέσω του συστήματος ταχείας ειδοποίησης. Αυτό επιτεύχθηκε κυρίως με την ενίσχυση των σχετικών αξόνων εργασίας της Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνίας και με την αύξηση των οικονομικών και ανθρώπινων πόρων των ειδικών ομάδων στρατηγικής επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης. Για παράδειγμα, χάρη στην αύξηση του προϋπολογισμού της, η ειδική ομάδα «East Strategic Communications» κατάφερε να διευρύνει το πεδίο των δραστηριοτήτων της και να αναπτύξει περαιτέρω τις δραστηριότητες επαγγελματικής παρακολούθησης.

Το σύστημα ταχείας ειδοποίησης διευκόλυνε την καθημερινή επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με ορισμένες υποθέσεις και τάσεις που σχετίζονται με την παραπληροφόρηση μεταξύ των αρχών της ΕΕ και των κρατών μελών.

Επί του παρόντος, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, δεν έχει εντοπιστεί συγκεκριμένη διασυννοριακή εκστρατεία παραπληροφόρησης από εξωτερικές πηγές με στόχο ειδικά τις ευρωεκλογές. Ωστόσο, τα αποδεικτικά στοιχεία που συλλέχθηκαν αποκαλύπτουν συνεχείς και παρατεταμένες δραστηριότητες παραπληροφόρησης από ρωσικές πηγές⁴ με στόχο τη μείωση της συμμετοχής στις εκλογές και τον επηρεασμό των προτιμήσεων των ψηφοφόρων. Η παραπληροφόρηση αφορούσε ευρύ φάσμα

⁴ Ο αριθμός των υποθέσεων παραπληροφόρησης που καταλογίζονται σε ρωσικές πηγές και έχουν τεκμηριωθεί από την ειδική ομάδα «East Strategic Communication» από τον Ιανουάριο του 2019 (998) είναι διπλάσιος σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2018 (434).

θεμάτων, από την αμφισβήτηση της δημοκρατικής νομιμότητας της Ένωσης έως την εκμετάλλευση διχαστικών δημόσιων συζητήσεων για θέματα όπως η μετανάστευση και η εθνική κυριαρχία. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει ότι οι εκστρατείες παραπληροφόρησης που χρησιμοποιούνται από κρατικούς και μη κρατικούς παράγοντες⁵ συνιστούν υβριδική απειλή για την ΕΕ.

Παρατηρήθηκε σταθερή τάση χρήσης της παραπληροφόρησης από κακόβουλους παράγοντες με σκοπό την προώθηση ακραίων απόψεων και την πόλωση των συζητήσεων σε τοπικό επίπεδο, μεταξύ άλλων μέσω αβάσιμων επιθέσεων εναντίον της ΕΕ. Κάποιοι εγχώριοι πολιτικοί φορείς υιοθέτησαν τις τακτικές και τα αφηγήματα που χρησιμοποιούν ρωσικές πηγές για να καταφερθούν εναντίον της ΕΕ και των αξιών της⁶. Ενεπλάκησαν επίσης και άλλοι εξωτερικοί παράγοντες.

Κακόβουλοι παράγοντες χρησιμοποίησαν την πυρκαγιά στην Παναγία των Παρισίων ως απόδειξη των ισχυρισμών τους περί κατάπτωσης των δυτικών και χριστιανικών αξιών στην ΕΕ. Επιπλέον, δεν άργησαν να επιρρίψουν τις ευθύνες για την πολιτική κρίση και την επακόλουθη κατάρρευση της κυβέρνησης στην Αυστρία στο «ευρωπαϊκό βαθύ κράτος», στις «μυστικές υπηρεσίες της Γερμανίας και της Ισπανίας», καθώς και σε συγκεκριμένα άτομα. Η διάδοση άρθρων σχετικά με την έλλειψη ουσίας των νομοθετικών εξουσιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τον έλεγχό του από ομάδες συμφερόντων είχε ως στόχο να μειώσει τη συμμετοχή στις εκλογές⁷.

Οι τακτικές που χρησιμοποιούν αυτοί οι παράγοντες εξελίσσονται εξίσου γρήγορα με τα μέτρα που θεσπίζονται από τα κράτη και τις διαδικτυακές πλατφόρμες. Αντί να ξεκινήσουν επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας σε ψηφιακές πλατφόρμες, οι εν λόγω παράγοντες, οι οποίοι συνδέονται κυρίως με ρωσικές πηγές, φαίνεται ότι επέλεξαν μικρότερης κλίμακας επιχειρήσεις σε τοπικό επίπεδο, οι οποίες είναι πιο δύσκολο να εντοπιστούν και να αποκαλυφθούν.

Λόγω της αυξανόμενης πολυπλοκότητας των δραστηριοτήτων παραπληροφόρησης, καθώς και των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι ανεξάρτητοι ερευνητές για να αποκτήσουν πρόσβαση σε συναφή δεδομένα από τις πλατφόρμες, θα χρειαστούν χρόνος και συντονισμένες προσπάθειες από την κοινωνία των πολιτών, την ακαδημαϊκή κοινότητα, τους δημόσιους φορείς και τις διαδικτυακές πλατφόρμες προκειμένου να αξιολογηθεί οριστικά το πεδίο επιρροής και ο αντίκτυπος των εκστρατειών παραπληροφόρησης.

Το σύστημα ταχείας ειδοποίησης έχει αποδείξει την αξία του, καθώς ενθαρρύνει τον καλύτερο συντονισμό μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των εθνικών αρχών. Ο αριθμός των επαφών μεταξύ των αρχών αυξάνεται σταθερά και το εργαλείο αυτό αποτελεί πλέον σημείο αναφοράς για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης. Έχει επίσης ενισχύσει τη συνεργασία με τις διαδικτυακές πλατφόρμες, αν και οι πλατφόρμες πρέπει να βελτιώσουν περαιτέρω την ανταπόκρισή τους σε εξωτερικές αναφορές μη αυθεντικών συμπεριφορών και κακόβουλου περιεχομένου. Το σύστημα ταχείας ειδοποίησης διευκόλυνε επίσης τη συνεργασία με διεθνείς εταίρους, όπως η Ομάδα των 7

⁵ Βλ. συγκεκριμένα τις ανακοινώσεις του Facebook σχετικά με την κατάργηση σελίδων, ομάδων και λογαριασμών σε άλλες χώρες <https://newsroom.fb.com/news/>.

⁶ <https://www.isdglobal.org/isd-publications/interim-briefing-propaganda-and-digital-campaigning-in-the-eu-elections/>

⁷ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις υποθέσεις παραπληροφόρησης που αφορούν αυτά τα θέματα, βλ. την πύλη EUvsDisinfo: <https://euvsdisinfo.eu/disinformation-cases/>.

(G7) και ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου, η οποία αναμένεται να ενισχυθεί περαιτέρω στο μέλλον.

2. Εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας της ΕΕ για την παραπληροφόρηση

Οι διαδικτυακές πλατφόρμες είναι πλέον ισχυρές πύλες πρόσβασης σε πληροφορίες για πολλούς πολίτες της ΕΕ. Ως εκ τούτου, μπορούν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στη διάδοση της παραπληροφόρησης. Γι' αυτό ακριβώς η Επιτροπή έχει ζητήσει από τις πλατφόρμες να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης. Ως αποτέλεσμα, οι κύριες πλατφόρμες, όπως το Facebook, η Google, το Twitter, καθώς και εταιρείες λογισμικού και φορείς που εκπροσωπούν τον διαφημιστικό κλάδο, υιοθέτησαν έναν αυτορρυθμιστικό κώδικα δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση⁸ τον Οκτώβριο του 2018. Με τον τρόπο αυτό, δεσμεύτηκαν οικειοθελώς να βελτιώσουν τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την αξιοπιστία των υπηρεσιών τους.

Ενόψει των ευρωεκλογών του 2019, η Επιτροπή και η ομάδα των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων (ERGA)⁹ παρακολούθησαν στοχευμένα τα μέτρα που έλαβαν το Facebook, η Google και το Twitter βάσει των μηνιαίων εκθέσεων που υπέβαλαν οι εν λόγω πλατφόρμες μεταξύ του Ιανουαρίου και του Μαΐου 2019¹⁰. Από την εν λόγω παρακολούθηση προσδιορίστηκαν τα ακόλουθα επιτεύγματα:

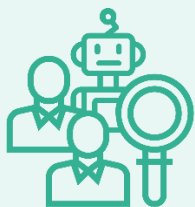
- ▶ Οι διαδικτυακές πλατφόρμες βελτίωσαν τον **έλεγχο των τοποθετήσεων διαφημίσεων** για να περιορίσουν την κακόβουλη πρακτική του «δολώματος για κλικ» και να μειώσουν τα διαφημιστικά έσοδα των ατόμων που αναρτούν υλικό παραπληροφόρησης. Οι μηνιαίες εκθέσεις τους περιλάμβαναν λεπτομερή αριθμητικά στοιχεία, ανά κράτος μέλος, σχετικά με τις διαφημίσεις που αφαιρέθηκαν και τους διαφημιστικούς λογαριασμούς που έκλεισαν λόγω απατηλής ή παραπλανητικής συμπεριφοράς¹¹.
- ▶ Και οι τρεις διαδικτυακές πλατφόρμες ενέτειναν τις προσπάθειές τους για να βελτιώσουν τη **διαφάνεια των πολιτικών διαφημίσεων**, ιδίως με την επισήμανσή τους και τη διάθεσή τους στο κοινό μέσω βιβλιοθηκών διαφημίσεων με δυνατότητα αναζήτησης.
- ▶ Οι πλατφόρμες ανέφεραν ότι έχουν λάβει μέτρα για να **στηρίξουν την ακεραιότητα των υπηρεσιών τους**. Ανέφεραν ότι επικεντρώνονται σε συμπεριφορές χειραγώγησης που αυξάνουν την προβολή του περιεχομένου μέσω συντονισμένων ενεργειών, καθώς και στην καταχρηστική χρήση αυτοματοποιημένου λογισμικού (μποτ) και ψεύτικων λογαριασμών.

⁸ Τον Μάιο του 2019, η Microsoft έγινε συμβαλλόμενο μέρος του κώδικα.

⁹ Η πλήρης έκθεση θα εγκριθεί από την ERGA στη σύνοδο της 20ής/21ης Ιουνίου 2019.

¹⁰ Η Επιτροπή δημοσίευσε τις εκθέσεις αυτές μαζί με την αξιολόγηση της προόδου που έχει επιτευχθεί στην εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας.

¹¹ Τέτοιου είδους συμπεριφορές είναι η πλαστοπροσωπία, η αποστολή ανεπιθύμητων ηλεκτρονικών μηνυμάτων, η ψευδής δήλωση ταυτότητας, οι σύνδεσμοι προς «φάρμες» διαφημίσεων («ad farms») και/ή πλαστούς ιστοτόπους. Κατά τη διάρκεια της πεντάμηνης περιόδου, η Google έλαβε μέτρα κατά 131 621 διαφημιστικών λογαριασμών στην ΕΕ λόγω της παραβίασης των πολιτικών της περί παραπλανητικών περιγραφών, και κατά 26 824 διαφημιστικών λογαριασμών στην ΕΕ λόγω της παραβίασης των πολιτικών της σχετικά με ανεπαρκές πρωτότυπο περιεχόμενο· επιπλέον, έλαβε μέτρα κατά 1 188 λογαριασμούς εκδοτών στην ΕΕ λόγω της παραβίασης των πολιτικών της σχετικά με την αξία αποθέματος. Το Facebook ανέφερε ότι έλαβε μέτρα κατά περίπου 1,2 εκατομμυρίων διαφημίσεων στην ΕΕ λόγω της παραβίασης των πολιτικών του σχετικά με περιεχόμενο χαμηλής ποιότητας ή ενοχλητικό, παραπλανητικό ή ψευδές περιεχόμενο ή λόγω της παράκαμψης των συστημάτων του. Το Twitter ανέφερε ότι απέρριψε 6 018 διαφημίσεις με στόχο την ΕΕ λόγω παραβίασης της πολιτικής διαφημίσεων του σχετικά με τις απαράδεκτες επιχειρηματικές πρακτικές, καθώς και 9 508 διαφημίσεις με στόχο την ΕΕ λόγω παραβίασεων της πολιτικής του σχετικά με την ποιότητα των διαφημίσεων.

Από τον Ιανουάριο έως τον Μάιο, οι διαδικτυακές πλατφόρμες έχουν λάβει μέτρα κατά των μη αυθεντικών συμπεριφορών με σκοπό να περιορίσουν το πεδίο επιρροής των ανεπιθύμητων μηνυμάτων και της παραπληροφόρησης σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Google ανέφερε ότι έχει καταργήσει σε παγκόσμιο επίπεδο περισσότερα από 3,39 εκατομμύρια κανάλια Youtube και 8 600 κανάλια λόγω παραβιάσεων των πολιτικών της για τα ανεπιθύμητα μηνύματα και την πλαστοπροσωπία. Το πρώτο τρίμηνο του 2019, το Facebook κατάργησε 2,19 δισεκατομμύρια ψεύτικους λογαριασμούς και έλαβε συγκεκριμένα μέτρα κατά 1 574 σελίδων, ομάδων και λογαριασμών εκτός ΕΕ και 168 σελίδων, ομάδων και λογαριασμών εντός ΕΕ, οι οποίοι επιδείκνυαν μη αυθεντικές συμπεριφορές με στόχο τα κράτη μέλη της ΕΕ. Το Twitter έλαβε μέτρα κατά σχεδόν 77 εκατομμυρίων λογαριασμών που ακολουθούσαν κακόβουλες πρακτικές ή ψεύτικων λογαριασμών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το διάστημα πριν από τις εκλογές, οι διαδικτυακές πλατφόρμες εντόπισαν και κατάργησαν επιπλέον λογαριασμούς οι οποίοι διέδιδαν υλικό παραπληροφόρησης και ρητορική μίσους μετά από σχετικές προειδοποιήσεις ανεξάρτητων ερευνητών και δημοσιογράφων¹². Σύμφωνα με αναφορές, περισσότερες από 600 ομάδες και σελίδες στο Facebook που δραστηριοποιούνταν στη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Πολωνία και την Ισπανία διέδιδαν υλικό παραπληροφόρησης και ρητορική μίσους ή χρησιμοποιούσαν ψεύτικους λογαριασμούς για να ενισχύσουν τεχνητά την προβολή του περιεχομένου των κομμάτων ή των ιστοτόπων που υποστήριζαν. Οι σελίδες αυτές προβλήθηκαν από 763 εκατομμύρια χρήστες. Εκθέσεις ερευνητών, ελεγκτών γεγονότων και της κοινωνίας των πολιτών εντόπισαν επίσης πρόσθετες περιπτώσεις προσπαθειών χειραγώγησης των ψηφοφόρων σε τουλάχιστον εννέα κράτη μέλη¹³.

Παρά τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν, οι πλατφόρμες θα πρέπει να λάβουν περισσότερα μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης. Παρότι το Facebook επέκτεινε τα μέτρα διαφάνειάς του για να συμπεριλαμβάνουν διαφημίσεις σχετικά με συγκεκριμένα ζητήματα¹⁴ σε αντίθεση με την Google και το Twitter, εξακολουθούν να υπάρχουν ερωτηματικά σχετικά με την αποτελεσματικότητα των μέτρων διαφάνειας που έχουν ληφθεί από όλους τους συμβαλλόμενους. Επιπλέον, οι πλατφόρμες δεν σημείωσαν ικανοποιητική πρόοδο προς την αύξηση της διαφάνειας των ιστοτόπων που φιλοξενούν διαφημίσεις, εν μέρει λόγω της ελλιπούς συμμετοχής του διαφημιστικού κλάδου σε αυτές τις προσπάθειες.

Όλες οι πλατφόρμες θα πρέπει επίσης να διασφαλίζουν ότι συνεργάζονται ενεργά και αποτελεσματικά με ελεγκτές γεγονότων σε όλα τα κράτη μέλη και να δίνουν στους χρήστες τη δυνατότητα να εντοπίζουν αποτελεσματικότερα το υλικό παραπληροφόρησης. Αυτό μπορεί να γίνει, για παράδειγμα, με την ανάπτυξη δεικτών αξιοπιστίας των πηγών πληροφοριών σε συνεργασία με οργανισμούς μέσων ενημέρωσης.

Οι πλατφόρμες θα πρέπει επίσης να παρέχουν στην ερευνητική κοινότητα ουσιαστική πρόσβαση στα δεδομένα τους, τηρώντας τους κανόνες για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η συνεργασία με ερευνητές θα παράσχει τη δυνατότητα βελτίωσης του εντοπισμού και της ανάλυσης

¹² <https://www.theguardian.com/world/2019/may/22/far-right-facebook-groups-spreading-hate-to-millions-in-europe>.

¹³ Avaaz (2019): Far Right Networks of Deception; Institute for Strategic Dialogue (2019): 2019 EU Elections Information Operations Analysis: Interim Briefing Paper; Avaaz & Institute for Strategic Dialogue (2019): Disrupted: Evidence of Widespread Digital Disruption of the 2019 European Parliament Elections.

¹⁴ Π.χ. μετανάστευση, πολιτικές αξίες, ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, ασφάλεια και εξωτερική πολιτική, και περιβαλλοντική πολιτική.

των εκστρατειών παραπληροφόρησης, αποτελεσματικής παρακολούθησης της εφαρμογής του κώδικα και ανεξάρτητης εποπτείας της λειτουργίας των αλγόριθμων. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να προωθεί την ευρεία υιοθέτηση του κώδικα από όλους τους συναφείς ενδιαφερόμενους.

Πριν από το τέλος του έτους, η Επιτροπή θα αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα του κώδικα μετά την αρχική 12μηνη περίοδο εφαρμογής του. Εάν τα αποτελέσματα της εν λόγω αξιολόγησης δεν είναι ικανοποιητικά, η Επιτροπή μπορεί να προτείνει περαιτέρω πρωτοβουλίες, μεταξύ άλλων και ρυθμιστικού χαρακτήρα.

3. Ευαισθητοποίηση και βελτίωση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας.

Για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας, χρειάζεται συσπείρωση δυνάμεων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την ενίσχυση της θέσης των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών και με την εξασφάλιση τεκμηριωμένης επικοινωνίας σχετικά με την ΕΕ. Πριν από τις ευρωπαϊκές εκλογές, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ συνεργάστηκαν στενά στους ακόλουθους τομείς:

- **Ευαισθητοποίηση σχετικά με την παραπληροφόρηση:** Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ ανέλαβαν σειρά πρωτοβουλιών για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την παραπληροφόρηση σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων σεμιναρίων, συνεδρίων και ενημερώσεων των μέσων ενημέρωσης. Συνολικά συμμετείχαν εκατοντάδες δημοσιογράφοι, με αποτέλεσμα την αύξηση της κατανόησης και της κάλυψης των απειλών παραπληροφόρησης. Στις ενημερωτικές συναντήσεις για ομάδες επισκεπτών, μεταξύ άλλων κατά τη διάρκεια της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας για τη Νεολαία στις Βρυξέλλες, φιλοξενήθηκαν περίπου 200 συμμετέχοντες από την κοινωνία των πολιτών, από πανεπιστήμια και οργανώσεις νεολαίας.

Λόγω των νέων κανόνων της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων, κυκλοφόρησε ένας μύθος στη Γερμανία σύμφωνα με τον οποίον τα παιδιά δεν θα μπορούν να κρεμάσουν τα γράμματά τους στον Άγιο Βασίλη (γνωστά ως Wunschzettel) στο χριστουγεννιάτικο δέντρο της πόλης τους, όπως είναι το έθιμο. Παρόλο που οι κανόνες της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων έχουν σχεδιαστεί για να προστατεύουν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ώστε να μην χρησιμοποιούνται χωρίς την άδεια των ενδιαφερομένων, πουθενά δεν αναφέρεται ότι τα παιδιά δεν μπορούν να μοιραστούν δημόσια τις επιθυμίες τους για τα Χριστούγεννα, αρκεί να συμφωνούν οι γονείς τους.

- **Καλύτερη επικοινωνία σχετικά με τις πολιτικές της ΕΕ:** Για να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση και η καλύτερη κατανόηση του αντίκτυπου της ΕΕ στην καθημερινή ζωή, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ παρείχαν προορατική και πολυγλωσσική ενημέρωση σε εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης¹⁵ και με εκστρατείες επικοινωνίας¹⁶. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ξεκίνησε εκστρατεία ευαισθητοποίησης με τίτλο «Αυτή τη φορά ψηφίζω»¹⁷ και αρκετές εθνικές αρχές ανέλαβαν παρόμοιες δράσεις. Η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης επέκτειναν σημαντικά τις θετικές επικοινωνίες τους μέσω ειδικών εκστρατειών, προσεγγίζοντας εκατομμύρια πολίτες.

¹⁵ Η Επιτροπή παρέχει τακτική ενημέρωση μέσω των λογαριασμών της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σχετικά με το θέμα της παραπληροφόρησης: από τον Ιανουάριο του 2018 μέχρι τον Απρίλιο του 2019, έγιναν 57 αναρτήσεις στο Twitter, στο Facebook, στο Instagram και στο LinkedIn, αποφέροντας 54 781

- **Ενίσχυση της ικανότητας αντίδρασης της ΕΕ στην παραπληροφόρηση:** Η Επιτροπή συνεργάστηκε με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης και με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την παραγωγή και τη διανομή υλικού με στόχο την κατάρριψη μύθων και την ευαισθητοποίηση, με βάση τόσο την ακαδημαϊκή όσο και τη θεσμική εμπειρογνομosύνη. Το εσωτερικό δίκτυο της Επιτροπής κατά της παραπληροφόρησης λειτούργησε κανονικά, σε συνεργασία με άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ, συνδυάζοντας εμπειρογνομosύνη πολιτικής και τεχνογνωσία σε θέματα επικοινωνίας. Αρκετές αντιπροσωπείες της Επιτροπής δημιούργησαν σελίδες στους ιστοτόπους τους για την αντίκρουση μακροχρόνιων μύθων σχετικά με την ΕΕ και ανέπτυξαν εταιρικές σχέσεις με ελεγκτές γεγονότων, συντακτικές ομάδες και άλλες πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών για την κατάρριψη της παραπληροφόρησης.

αλληλεπιδράσεις και 3 256 476 εμφανίσεις (μόνο σε Twitter και Facebook), με απήχηση σε 385 655 χρήστες (μόνο σε Facebook και Instagram).

¹⁶ Μια Ευρώπη που παράγει αποτελέσματα (InvestEU, που λειτουργεί σε 16 κράτη μέλη και έχει ξεπεράσει τις 240 εκατομμύρια δυνητικές επαφές την περίοδο 2017-2018), μια Ευρώπη που ισχυροποιεί (EUandME, η οποία στοχεύει περίπου 100 εκατομμύρια άτομα ηλικίας 18-35 ετών στην ΕΕ και έχει ξεπεράσει τις 60 εκατομμύρια δυνητικές επαφές την περίοδο 2018-2019) και μια Ευρώπη που προστατεύει (με στόχο τα άτομα ηλικίας 35-55 ετών, η οποία έχει φτάσει σχεδόν 60 εκατομμύρια δυνητικές επαφές την περίοδο 2018-2019).

¹⁷ Η εκστρατεία αυτή περιλάμβανε 300 000 υποστηρικτές που συμμετείχαν στη συζήτηση για την Ευρώπη, στις τοπικές κοινότητες και τις κοινωνικές ομάδες τους — τόσο εντός όσο και εκτός διαδικτύου. Πάνω από 340 πανευρωπαϊκές οργανώσεις συνεργάστηκαν με το Κοινοβούλιο για την προώθηση των εκλογών.

- ▶ **Ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας μέσω της παιδείας στα μέσα:** Το υψηλό επίπεδο παιδείας στα μέσα αποτελεί καθοριστικό εφόδιο για τους πολίτες προκειμένου να λαμβάνουν εμπειριστατωμένες αποφάσεις στην ψηφιακή εποχή. Αποτελεί προϋπόθεση για μια δυναμική, σύγχρονη δημοκρατία. Για την κλιμάκωση των πρωτοβουλιών σε ολόκληρη την ΕΕ σχετικά με την παιδεία στα μέσα και την ανάδειξη βέλτιστων πρακτικών, ιδίως σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, η Επιτροπή διοργάνωσε την πρώτη ευρωπαϊκή εβδομάδα για την παιδεία στα μέσα, με περισσότερες από 320 εκδηλώσεις στην ΕΕ¹⁸. Σύμφωνα με τη νέα οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων¹⁹, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν στα εθνικά τους πλαίσια τα μέτρα για την παιδεία στα μέσα, σε στενή συνεργασία με τις ρυθμιστικές αρχές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.
- ▶ **Ενίσχυση του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών:** Το Διεθνές Δίκτυο Ελέγχου Γεγονότων δημιούργησε ένα ευρωπαϊκό παράρτημα ανεξάρτητων ελεγκτών γεγονότων που καλύπτει 14 κράτη μέλη και έθεσε σε λειτουργία ιστότοπο σε 11 γλώσσες της ΕΕ. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να διευκολύνει τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής πολυεπιστημονικής κοινότητας ανεξάρτητων ελεγκτών γεγονότων και πανεπιστημιακών ερευνητών. Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», η Επιτροπή υποστήριξε επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες για την επαλήθευση και τη διανομή περιεχομένου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Στις γειτονικές χώρες της Ένωσης, η Επιτροπή ενέτεινε τις προσπάθειές της για τη δημιουργία δεσμών μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών της ΕΕ και των χωρών εταίρων. Αυτό επέτρεψε την εξεύρεση και τη δοκιμή λύσεων σε επίπεδο κοινότητας για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης.

Η Επιτροπή εγκαινίασε το κοινωνικό παρατηρητήριο για την παραπληροφόρηση και την ανάλυση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (SOMA), το οποίο διευκολύνει τη δικτύωση, την ανταλλαγή γνώσεων και την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών μεταξύ ανεξάρτητων ελεγκτών γεγονότων. Μια πρώτη ομάδα 14 ευρωπαϊκών οργανισμών ελέγχου γεγονότων απέκτησαν πρόσβαση στο SOMA, το οποίο επίσης θέτει σε λειτουργία πολυεπιστημονικά κέντρα έρευνας για την παραπληροφόρηση. Ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» θα παράσχει επίσης χρηματοδότηση (2,5 εκατ. EUR) για μια νέα υποδομή ψηφιακών υπηρεσιών με στόχο τη δικτύωση μεταξύ ελεγκτών γεγονότων και ερευνητών.

4. Προστασία της ακεραιότητας των εκλογών

Μετά την υπόθεση Facebook/Cambridge Analytica και τις αποκαλύψεις για εκλογικές παρεμβάσεις σε ολόκληρο τον κόσμο, η Επιτροπή προχώρησε σε αποφασιστικές ενέργειες για την προστασία της ακεραιότητας των εκλογών και την αύξηση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας, ιδίως με τη δέσμη μέτρων για τις εκλογές. Οι ενέργειες αυτές συνέβαλαν ήδη στην επίτευξη απτών αποτελεσμάτων στους ακόλουθους τομείς:

¹⁸ Η πρωτοβουλία αυτή διοργανώθηκε σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και πραγματοποιήθηκε από τις 18 έως τις 22 Μαρτίου 2019.

¹⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1018 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018.

- ▶ **Βελτίωση του συντονισμού των εκλογικών αρχών:** Τα εκλογικά δίκτυα, τα οποία αποτελούνται από αρχές με αρμοδιότητες σχετικές με τις εκλογές και συστάθηκαν σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, αύξησαν την ετοιμότητα έναντι πιθανών απειλών και βελτίωσαν τον συντονισμό των δραστηριοτήτων σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο πριν από τις εκλογές. Οι δραστηριότητές τους περιλαμβάνουν τον εντοπισμό απειλών και κενών, την ετοιμότητα για την αντιμετώπιση κρίσεων, εκστρατείες ευαισθητοποίησης, προσπάθειες αντιμετώπισης της παραπληροφόρησης, παρακολούθηση και επιβολή των εφαρμοστέων κανόνων και αναλύσεις των εφαρμοστέων εθνικών νόμων και διαδικασιών. Η επιτευχθείσα συνεργασία υποστήριξε αποτελεσματικά την προετοιμασία για τις εκλογές στα κράτη μέλη και συνέβαλε στην αντιμετώπιση ορισμένων διαφορών στον σύνθετο αυτό τομέα.
- ▶ **Καλύτερη προστασία από κυβερνοαπειλές:** Οι πρακτικές ασκήσεις που διοργανώθηκαν με την υποστήριξη του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ENISA), της Επιτροπής και του Κοινοβουλίου συνέβαλαν στην ενίσχυση της ετοιμότητας και της ανθεκτικότητας έναντι των κυβερνοαπειλών²⁰. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έλαβαν μέτρα για την προστασία των λογαριασμών των θεσμικών οργάνων της ΕΕ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και των επιλεγμένων βασικών εκπροσώπων τους²¹. Με τη θέσπιση νέου νομικού πλαισίου²², η ΕΕ μπορεί πλέον να επιβάλλει κυρώσεις (π.χ. πάγωμα περιουσιακών στοιχείων, ταξιδιωτική απαγόρευση) για την αποτροπή και την αντιμετώπιση κυβερνοεπιθέσεων που συνιστούν εξωτερική απειλή για την Ένωση ή τα κράτη μέλη της.
- ▶ **Κατάχρηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα:** Για να αποσαφηνιστούν οι υποχρεώσεις όσον αφορά την προστασία δεδομένων, η Επιτροπή εξέδωσε κατευθύνσεις²³ σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο εκλογών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων εξέδωσε επίσης δήλωση σχετικά με τη χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις πολιτικές εκστρατείες²⁴, στην οποία δεσμεύεται να συνεργαστεί με άλλες αρμόδιες αρχές για τη διασφάλιση της εμπιστοσύνης στην ασφάλεια και την ακεραιότητα των εκλογών. Επιπλέον, τέθηκαν σε ισχύ νέα μέτρα για την επιβολή κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβίασης των κανόνων προστασίας δεδομένων από τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα²⁵. Η Επιτροπή συνέστησε στα κράτη μέλη να υιοθετήσουν την ίδια προσέγγιση και σε εθνικό επίπεδο.

²⁰ Δύο ασκήσεις που οργανώθηκαν από τον ENISA βοήθησαν τις εθνικές αρχές να προετοιμαστούν για περιστατικά που επιδιώκουν να προκαλέσουν αμφιβολίες σχετικά με τη νομιμότητα των εκλογών και για ένα σενάριο στο οποίο οι κυβερνοεπιθέσεις απειλούσαν υποδομές ζωτικής σημασίας πριν και κατά τη διάρκεια των ευρωπαϊκών εκλογών. Στην τελευταία άσκηση, τον Μάιο του 2019, συμμετείχαν περισσότεροι από 70 εμπειρογνώμονες στον χειρισμό περιστατικών από τα κράτη μέλη της ΕΕ.

²¹ Υπηρεσία διασφάλισης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (SMAS) που παρέχεται από την ομάδα αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών στην πληροφορική της ΕΕ.

²² Κανονισμός (ΕΕ) 2019/796 του Συμβουλίου σχετικά με την επιβολή περιοριστικών μέτρων κατά των κυβερνοεπιθέσεων που απειλούν την Ένωση ή τα κράτη μέλη της, ΕΕ L 129I της 17.5.2019, σ. 1-12· Απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2019/797 του Συμβουλίου σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά κυβερνοεπιθέσεων που απειλούν την Ένωση ή τα κράτη μέλη της, ΕΕ L 129I της 17.5.2019, σ. 13-19.

²³ COM(2018) 638.

²⁴ https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb-2019-03-13-statement-on-elections_en.pdf.

²⁵ Κανονισμός 2019/493 για την τροποποίηση του κανονισμού αριθ. 1141/2014 όσον αφορά τη διαδικασία ελέγχου σχετικά με παραβάσεις των κανόνων προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ΕΕ L 85I της 27.3.2019, σ. 7-10.

- **Ενίσχυση της διαφάνειας:** Τα κράτη μέλη, τα πολιτικά κόμματα, ιδρύματα και εκστρατείες κλήθηκαν να λάβουν μέτρα για την ενίσχυση της διαφάνειας των πολιτικών ανακοινώσεων και διαφημίσεων. Στόχος ήταν να δοθεί η δυνατότητα στους πολίτες της ΕΕ να αναγνωρίζουν τις επί πληρωμή πολιτικές διαφημίσεις και ανακοινώσεις στο διαδίκτυο και να εντοπίζουν ποιος βρίσκεται πίσω από αυτές. Για παράδειγμα, αυτό μπορεί να γίνει με τη δημοσίευση πληροφοριών στους ιστοτόπους τους σχετικά με τις δαπάνες τους για διαδικτυακές δραστηριότητες και τα κριτήρια στόχευσης που χρησιμοποιούνται στις διαφημίσεις.

Με βάση αυτήν την εμπειρία, η Επιτροπή θα εκδώσει συνολική έκθεση για τις εκλογές τον Οκτώβριο του 2019, μεταξύ άλλων σχετικά με την εφαρμογή της δέσμης για τις εκλογές.

Γ. Συμπεράσματα

Κατά το διάστημα πριν από τις ευρωεκλογές, η συντονισμένη προσέγγιση της ΕΕ συνέβαλε στην ενίσχυση της ετοιμότητας και του συντονισμού για την καταπολέμηση της παραπληροφόρησης. Σύμφωνα με την προκαταρκτική ανάλυση, συνέβαλε στην αποκάλυψη προσπαθειών παραπληροφόρησης και στη διασφάλιση της ακεραιότητας των εκλογών²⁶, προστατεύοντας παράλληλα την ελευθερία της έκφρασης. Το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής τα τελευταία είκοσι χρόνια (50,97 %) αντικατοπτρίζει το ενδιαφέρον των πολιτών για την Ένωση και τη σημασία που έχει για τη ζωή τους.

Ωστόσο, δεν υπάρχουν περιθώρια εφησυχασμού. Η παραπληροφόρηση είναι μια εξελισσόμενη απειλή που απαιτεί συνεχή έρευνα για την επικαιροποίηση των εργαλείων πολιτικής μας βάσει των νέων τάσεων και πρακτικών. Οι κακόβουλες πηγές, εντός και εκτός ΕΕ, χρησιμοποιούν συνεχώς νέες τακτικές, προτιμώντας ολοένα περισσότερο μικρότερης κλίμακας επιχειρήσεις σε τοπικό επίπεδο, οι οποίες είναι δυσκολότερο να εντοπιστούν και να αποκαλυφθούν. Ωστόσο, ο στόχος παραμένει ο ίδιος: να διχαστεί η κοινωνία και να υπονομευθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών στις δημοκρατικές διαδικασίες και θεσμούς.

Η προστασία των δημοκρατικών διαδικασιών και θεσμών μας από την παραπληροφόρηση και τη χειραγωγή αποτελεί μακροπρόθεσμη πρόκληση και απαιτεί συνεχείς προσπάθειες. Απαιτεί κοινή προσπάθεια των θεσμικών οργάνων και των κρατών μελών της ΕΕ και περιλαμβάνει την ανάγκη για επαρκείς ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους για τον καλύτερο εντοπισμό, ανάλυση και αποκάλυψη των εκστρατειών παραπληροφόρησης και αυξημένη ετοιμότητα για την αντιμετώπιση εκστρατειών παραπληροφόρησης σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Ο ιδιωτικός τομέας, ιδίως οι διαδικτυακές πλατφόρμες, έχουν ιδιαίτερη ευθύνη στην αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης.

Η συμβολή της Επιτροπής στην άτυπη σύνοδο των ηγετών της ΕΕ των 27 στο Σιμπιού στις 9 Μαΐου²⁷ κατέστησε σαφές ότι η αύξηση των στοχευμένων εκστρατειών παραπληροφόρησης θα εξακολουθήσει να αποτελεί σημαντική πρόκληση για το μέλλον και κάλεσε τα θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη της ΕΕ να αναλάβουν κοινή δράση για την αντιμετώπιση της απειλής.

²⁶ Το γεγονός αυτό έχει αναγνωριστεί τόσο από ανεξάρτητους φορείς όσο και από τα μέσα ενημέρωσης. Μια μελέτη του Oxford Internet Institute διαπίστωσε ότι λιγότερο από το 4 % των ειδησεογραφικών πηγών που κοινοποιήθηκαν στο Twitter πριν από τις ευρωεκλογές ήταν περιεχόμενο παραπληροφόρησης, ενώ στα κύρια επαγγελματικά ειδησεογραφικά πρακτορεία αντιστοιχούσε το 34 % των κοινοποιήσεων. Σύμφωνα με το δίκτυο FactCheckEU, κατά το διάστημα πριν από τις ευρωεκλογές, η παραπληροφόρηση ήταν σε χαμηλότερα από τα αναμενόμενα επίπεδα και δεν κυριάρχησε στη συζήτηση όπως συνέβη κατά τις πρόσφατες εκλογές στη Βραζιλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γαλλία ή τις Ηνωμένες Πολιτείες.

²⁷ COM(2019) 218.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης και η Επιτροπή, από κοινού με τα κράτη μέλη, θα εντείνουν περαιτέρω τη συνεργασία τους στο πλαίσιο του συστήματος ταχείας ειδοποίησης, μεταξύ άλλων αναπτύσσοντας κοινή μεθοδολογία για την ανάλυση και την αποκάλυψη εκστρατειών παραπληροφόρησης και ισχυρότερες εταιρικές σχέσεις με διεθνείς εταίρους, όπως η G7 και ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου.

Εντός του έτους, η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της δέσμης μέτρων για τις εκλογές και θα αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα του κώδικα δεοντολογίας. Σε αυτή τη βάση, μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο περαιτέρω δράσεων για να εξασφαλιστεί και να βελτιωθεί η μακροπρόθεσμη αντιμετώπιση της απειλής.

Η Επιτροπή και η ύπατη εκπρόσωπος έχουν δεσμευτεί να συνεχίσουν από κοινού τις προσπάθειες για την προστασία της ευρωπαϊκής δημοκρατίας μας από την παραπληροφόρηση και τη χειραγώγηση. Η διασφάλιση του δικαιώματος των πολιτών της ΕΕ σε τεκμηριωμένες, αντικειμενικές και αξιόπιστες πληροφορίες είναι κοινή μας ευθύνη.